

NÁSTIN HISTORICKÉHO VÝVOJE LESNÍHO PRÁVA NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Mgr. Ing. Michal Hrib, Ph.D.

Přednáška U3V 23.03.2023

Nejstarší předpisy lesního práva na našem území

- Městská práva - nejstarší právní normy které vznikaly spolu s diferenciací vlastnictví.
 - Městské právo brněnské (1243)
 - Městské právo jihlavské (1259)
- obsahovala ustanovení proti devastaci lesa a krádežím.

Karlův zákoník

- Maiestas Carolina (cca 1350) – první celostátně připravovaná norma. Obsahovala:
 - Hodnocení kritického stavu lesů
 - Přísná opatření pro ochranu lesa před ohněm, nepovolenou těžbou a krádežím
 - Tresty za nedodržování zákoníku

Maiestas Carolina nebyl nikdy přijat

Regionální lesní řády

- **Chebský lesní řád (1379)**
 - zakazoval těžit stavební dříví bez vědomí a souhlasu lesníků,
 - povoloval místním zemědělcům brát z lesa palivové dříví, pouze z polomů, vývratů a dříví ležícího na zemi.
 - Povoloval prodej listnatého dříví, s výjimkou dubu a lípy
 - Povoloval prodej lesní trávy.
 - Stanovil pokuty pachatelům krádeží v lese

Historické informace, vyplývající z nejstarších právních norem

- Lesy byly vypalovány a klučeny
- Podléhaly kalamitám
- Byly spravovány zvláštními zaměstnanci
- Existovaly různé vlastnické kategorie
- V lesích se silně kradlo
- Lesy se záměrně využívaly i pro jiné produkty, než dřevo (pastva, včely, travení)

Instrukce

Instrukce byly první předpisy, které obsahovaly hospodářská doporučení a postupy. Byly vydávány i pro soukromá panství.

- Nepřekročitelná normální těžba
- Potřeba zjišťování zásob
- Potřeba zalesnění (výstavky)

Instrukce pro nejvyššího lovčího (cca 1500)

Lesní řády 16. – 18. století

- Báňský a lesní řád císaře Maxmiliána (1568) zajišťoval dodávky dříví pro doly

Třicetiletá válka – přerušení snah o obnovu lesů

Francie 1669 – Ordonance des eaux et forets

V rakouském císařství stále jen místní instrukce

Vláda Karla VI. (1708)

- Významné zásahy do práv vlastníků lesů
- Povolování exportu dříví do Bavorska a Saska
- Provedení soupisu lesů
- Kategorizace lesů –různé funkce pro různé oblasti
- Rozvoj těžby uhlí jako náhrad. paliva
- Rozhodnutí o vydání lesních řádů
Jejich vydání však Karel VI. neprosadil

Tereziánské lesní řády (1754)

Císařský a královský patent lesů a dříví, ustanovení v království českém se týkající.

- Byl iniciován špatným stavem lesů
- Jeho tvůrcem byl nejvyšší lovčí hrabě Kinský.

Lesní řád Marie Terezie 1754

Císařský královský patent,
lesů a dříví ustanovení
v království Českém
se týkající.

Dán na hradě Pražském
dne 5. dubna 1754.

Knihovna Botanického ústavu
Akademie věd ČR, Průhonice
Signatura 42/316

Nafotografováno v roce 2010.

- Patent obsahoval:
 - Přísný zákaz ničení lesů pro všechny vlastníky
 - Omezení těžeb
 - Těžby na povolení pro obecní lesy
 - Povinnost zalesnění
 - Zákaz pastvy dobytka a smolaření
 - Nutnost žádat o povolení vývozu
 - Zákaz zakládání ohňů od sv. Jiří do sv. Havla
 - Povinnost oplocování kultur
 - Ustavení krajských komisí pro přezkušování mladých lesníků
 - Stanovení trestů, v případě neúčinnosti odejmutí dispozičního práva

„Nedostatky“ Tereziánských řádů

- Nevěnovaly pozornost pěstování lesů
 - - „ - - „ - regulaci těžeb
 - Byly proto doplňovány pěstebními návody, doporučujícími zalesňování jehličnany, především smrkem.
-
- Přesto byly mezníkem ve vývoji lesních zákonů.

Rakouské lesní zákonodárství v 19. a 20. stol.

- **Nařízení ministerstva orby č. 63/1850 ř.z.**
o státních zkouškách pro samostatné lesní hospodáře
- **Císařský patent č. 250/1852 ř.z.**
Jeho vyhlášení lze považovat za novovek v lesním zákonodárství a hospodářství

Zákl. obsah zákona č. 250/1852

- Zákaz používání lesní půdy k jiným účelům
- Povinnost zalesnění holin do 5-ti let
- Ponechání 37m širokého porost. okraje
- Horská těžba jen v úzkých pruzích
- Těžba a přibližování v době vegetačního klidu
- Zásady dopravy dříví z lesa
- Zásady ochrany proti hmyzu, požárům a pod.
- Povinnost zaměstnat odborného les. hospodáře

Povinnost zaměstnat OLH

- Zákon neobsahuje výměru, od které povinnost platí.
- Morava: Vyhláška č.69/1873 (+575 ha)
- Slezsko: Vyhláška č. 8/1907 (+500 ha)
- Čechy:
 - zákon č. 11/1893 (+700 ha, pouze pro lesy obecní)
- Nařízení č. 41/1911 (+700 ha pro soukr.)

Zákon č. 11/1893 o dohledu nad hospodařením v lesích obecních

- Povinnost hospodařit dle LHP
- Ustanovení OLH u majetků +700 ha
- Povinnost ohlásit zamýšlenou těžbu dříví
- Ustavení okresních technických znalců pro kontrolu hospodaření v obecních lesích.

Vývoj lesního práva za I. republiky

- **Zákon č. 82/1918 Sb. o prozatímní ochraně lesů**
- Zavedl regulaci těžby pro lesy, které neměly LHP
- Byl motivován připravovanou I.pozemkovou reformou

Zákon č. 37/1928 o zatímní ochr. lesů

- Povinnost hospodařit dle LHP pro majetky +50 ha
- V menších lesích povinně hlásit těžbu +25m³
- Minimální obmýtí 80 let
- Pojem „Lesní hospodářský celek“
- Povinnost vedení lesní hosp. evidence
- Tresty za porušení zákona

Prováděcí nařízení č.97/1930

Vládní nařízení č.170/1933 Sb. o mimořádné úpravě těžby dřeva

- Důsledek hospodářské krize
- Nařízení o pětiletém snížení těžby:
 - 2 roky 50%
 - 3. rok 60%
 - 4. rok 70%
 - 5. rok 90%

Lesní právo v letech 1939-1945

- Vládní nařízení č. 15/1939 o stanovení OLH a zaměstnanců lesní služby a lesních hajných
- VN č.350/1940 o uchování a vypěstování dědičně hodnotného dorostu stromového v lese
- VN č. 178/1940 o odborné službě lesní (-575 ha)
- VN č. 363/1941 o provádění holosečí v LH
- VN č. 229/1942 o lesních dohlédacích úřadech
- VN č. 291/1943 o kategoriích zaměstnanců výkonné lesní služby(polesní a revírníci)
- VN č. 35/1944 o zařízení lesů

Právní normy v období 1945-1950

- Vyhláška Mze č. 3021/1947 o inventarizaci lesů
 - Vztahovala se na lesy + 10 ha
 - Zavedla ukazatele výše těžby (PMP, 1/20)
- Zákon č. 206/1948/Sb. o zalesňování, zřizování lesních ochr.pásů a obnově rybníků
 - Omezil holosečný způsob obnovy
 - Uložil obnovu stanovištně vhodnými dřevinami

- Zákon 65/1951 Sb. o hospodaření se semeny a sazenicemi lesních dřevin—
- Povinnost sběru z uznaných porostů na celém území státu
- Monopol státních lesů ve sběru semen

Právní předpisy v období 1951-1994

- **Zákon č. 66/1951 Sb. o odborné správě lesů**
 - Zrušení lesních společenstev
 - Výkon odborné správy je svěřen státním lesům
- **VN č. 124/1951 o organizaci státních lesů**
 - Rozdělení SL na Správy LH a Podniky lesního průmyslu
- **VN č. 2/1956**
 - Návrat k původnímu stavu

Zákon č. 166/1960 o lesích a lesním hospodářství

- Ukončil platnost zákona č. 250/1852 ř.z.
- Povinnost hospodařit ve všech lesích dle LHP
- Maloplošné hospodaření jako základní forma
- Ochrana LPF před odnímáním
- Stanovení práva volného vstupu do lesa
- Legalizace zvýšených těžeb nad etát
- Možnost přikázání lesa do obhospodařování státu

Směrnice MZLVH č. 71/1961 o hospodářské úpravě lesů

- Pokyny pro provádění speciálních průzkumů
- Ukazatele pro stanovení etátu mýtní těžby
- Pracovní postupy

Jednalo se o poměrně kvalitní normu

Zákon č. 23/1962 o myslivosti

- Vyhláška č. 59/1967 Sb. o předpisech o myslivosti
- Vyhláška č.4/1967 Sb. o hájení, době, způsobu a podmínkách lovu
- Právo myslivosti náleželo pouze tzv. socialistickým organizacím
- Bylo provozováno ve vlastní režii, nebo pronájmem mysl. sdružením

Federální zákon č. 61/1977/Sb. o lesích

Zák. č. 96/1977 o hospodaření v lesích a státní správě v les. hospodářství

- Vyhláška č. 97/1977 Sb. o odb. správě lesů
- - „ - č. 98/1997 Sb. o lesní strážci
- - „ - č. 99/1977 Sb. o postupu při ochraně LPF
- - „ - č. 13/1977 Sb. o kategorizaci lesů,
- Vymezení kategorizace lesů
- Závazné, směrné a orientační ukazatele LHP
- **Dokončení socializace vytvářením tzv. ucelených částí**
- **LHP zpracovávat dle potřeb národního hospodářství**

Zákon č. 229/1991 Sb. o úpravě vlastnických vztahů k půdě

- Ukončil právo státu na tzv. bezplatné užívání
- Nastartoval restituční proces
- Obnovil různé formy vlastnictví

Zákon č. 92/1991 Sb. o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby

- Základ transformace lesního hospodářství

Vyhláška Mze č. 248/1993 Sb. o zakládání a obnově lesních porostů

- Minimální počty sazenic na 1 ha
- Podmínky pro zajištění kultury

Současné platné předpisy

- Rok 1995
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

Děkuji za Vaši pozornost!

